Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-01-09

HSN 2017-1815

Handläggare:
Kjell Bjerrehorn

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2018-02-20

Yttrande över motion 2017:43 av Tara Twana (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:43. I motionen föreslår Tara Twana (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden, tillsammans med berörda kommuner och Folktandvården, med region Jönköping som modell, startar ett projekt för att minska kariesförekomsten hos förskolebarn inom vårdbehovsområde 3 och 4, där tandhälsan är som sämst i länet.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2018-01-09
Motion 2017:43 av Tara Twana (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för tandvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Motionären hänvisar i sitt förslag till projekt till ett arbetssätt efter en modell från region Jönköping. Denna samverkansmodell mellan olika aktörer, anges ha medfört ”fantastiskt fina resultat med kraftigt minskade kariesskador och med tandhälsa i topp för regionens sexåringar i nationella jämförelser”.

”Jönköpingsmodellen” innehåller förebyggande åtgärder för förskolebarn som kan vara beaktansvärda, inte minst de som bygger på ett mycket nära samarbete mellan tandvården och såväl mödravårdscentraler (MVC) som barnavårdscentraler (BVC) och förskolor. Inom Stockholms läns landsting (SLL) har det varit svårare att etablera sådana samarbeten, bland annat beroende på organisationsstrukturer.

Vidare anförs att modellen ”går ut på att på förskolan borsta tänderna efter frukost”. Modellen bygger på att samtliga barn borstar tänderna under uppsikt av vuxen. Detta är ett arbetssätt som kräver ett nära samarbete mellan tandvården och de olika förskolorna i länets kommuner. Många av de arbetssätt som genomförts i region Jönköping är även införda i såväl Stockholm som i landet i övrigt. Detta innefattar bland annat information i alla länets skolor om tandborstning med fluortandkräm två gånger per dag samt fluorsköljningar i förskoleklass (6 år) och klass 5. Det innefattar även fluorlackning vid frambrott av den första molaren (”6-årstanden”, vid 7 år) respektive vid frambrott av den 2:a molaren vid 13 års ålder. De två sistnämnda åtgärderna är kollektiva åtgärder i vårdbehovsområdena 3 och 4, där tandhälsan är som sämst. Motsvarande och även andra åtgärder utförs på individuella indikationer oavsett vårdbehovsområde.

Vad avser tandhälsan kan noteras att 7-åringarnas tandhälsa har förbättrats avsevärt i Stockholm län under den gångna tioårsperioden. Stockholms läns landsting (SLL) redovisar data för 7-åringar istället för 6-åringar. Justerat för ålder är tandhälsan nu fullt jämförbar med rikets övriga 6-åringar vid den senaste nationella jämförelsen från Socialstyrelsen (2015). Region Jönköping ligger dock mycket riktigt ”i topp”, tillsammans med region Halland. Det mått som oftast används nationellt som kvitto på hur väl tandvården lyckats med barn och ungdomstandvården är dock *andelen barn- och ungdomar utan karies mellan tänderna (DFS-a = 0) vid 19 års ålder,* det vill säga vid den ålder landstingens ansvar för barn- och ungdomstandvården tidigare upphörde. År 2015 redovisade Socialstyrelsen 69 procent DFS-a = 0 för SLL respektive 70 procent för region Jönköping. Genomsnittet för landet var 70 procent, med en spridning mellan 65-88 procent.

Enligt en redovisning från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2015 är kostnaden, räknat per invånare, för den tandvård som landstingen svarar för avgjort lägst i landet i Stockholms läns landsting. Dessa kostnader hänför sig huvudsakligen till barn- och ungdomstandvård. Barn och ungdomstandvård, inklusive den förebyggande verksamheten, ska vara kostnadseffektiv. Den av SKL redovisade skillnaden medför dock att bland annat förebyggande åtgärder inte kan genomföras fullt ut.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har nyligen genomfört en genomlysning av den allmänna barn- och ungdomstandvården, inte minst vad avser förebyggande verksamhet för de minsta barnen. Rapporten innehåller ett 30-tal förbättringsförslag och har varit på remissrunda där även regionerna Jönköping och Halland yttrat sig. Förvaltningen avser att återkomma under

2018 med ett samlat förslag kring barn- och ungdomstandvårdens förutsättningar, och då inte minst vad avser förebyggande verksamhet för de minsta barnen.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Ann Eva Askensten
Avdelningschef

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -09- 12
Dnr LS 2017-1156

MOTION

2017-09-12

2017:43

Motion av Tara Twana (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

Tandhälsan har stor betydelse för hela kroppen och det psykiska välmående. Ett aktivt förebyggande arbete, särskilt hos barn, unga och äldre är avgörande för att stärka den generella hälsan hos befolkningen. I Stockholm har tandhälsan förbättrats kontinuerligt, men tyvärr ser vi en utveckling där tandhälsa har kommit att bli en klassfråga. Idag råder stora skillnader i tandhälsa beroende på var i Stockholm man bor. Tandhälsorapporten visar att i området Rinkeby Kista har cirka 11 procent av treåringar kariesskadade tänder, jämfört med Södermalm där mindre än en procent har karies.

Majoriteten av de barn och unga i Stockholms län som drabbas av karies kommer från familjer med låg utbildningsnivå, låg inkomst och familjer med migrationsbakgrund. Barn från denna typ av sociala miljöer har ofta sämre tandvårdsvanor och besöker tandvården mer sällan, vilket i sin tur hänger samman med deras högre kariesförekomst, än barn som växer upp under mer socialt gynnade omständigheter.

Det finns andra landsting som lyckats betydligt bättre med att få ner kariesskador bland barn och det är dags för Stockholms läns landsting att ta till sig av de goda exempel som finns.

Region Jönköpings län har under 14 års tid haft projektet "Tillsammans mot tandtrollen" som går ut på att få barn på förskolan att borsta tänderna efter frukost. Projektet är ett samarbete mellan Folktandvården, förskolor, fritidshem, familjedaghem i Region Jönköpings län för att ge barnen friskare tänder. Genom att barnen får borsta tänderna efter frukost på förskolan har fantastiskt fina resultat nåtts sedan projektet startade 2004. Omfattande kariesskador bland 6-åringar har minskat kraftigt. Tandhälsan ligger i topp för regionens sexåringar i nationella jämförelser. Andelen kariesfria sexåringar i regionen har ökat från 73 procent 2004 till 81 procent år 2016. Nyckeln till Jönköpings läns succé är att Folktandvården behåller kontakten med barnen genom hela skolan, utöver det årliga besöket hos tandläkaren.

Även Region Örebro län har tagit efter Jönköping och startade år 2008 projektet "Glada tanden" som över 40 förskolor i länet idag är med i. Regionen har satt in en rad åtgärder som tandborstning på vissa förskolor, fluorsköljning på skolor och information till nyblivna föräldrar i ett par bostadsområden.

Eftersom tandborstningsprojekt på förskolor har varit så framgångsrikt, och samtidigt är en enkel lösning för att förbättra tandhälsan hos barn, så borde Stockholms läns landsting ta efter Jönköping och starta upp ett liknande projekt. För största effekt bör man starta i vårdbehovsområde 3 och 4 där tandhälsan är som sämst i länet.

Med anledning av ovanstående yrkas:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att starta ett projekt tillsammans med berörda kommuner och Folktandvården för att minska karies. Projektet ska genomföras i vårdbehovsområde 3 och 4 där tandhälsan är som sämst i länet.

Stockholm den 12 september 2017

Tara Twana (S)

Ann Bly Lässman (S)